

Національний фармацевтичний університет
Кафедра Клінічної лабораторної діагностики
Технологія медичного лікування та діагностики

Гігієна праці

Основи гігієни праці

План лекції

- ❑ Історія гігієни праці
- ❑ Трудова діяльність
- ❑ Характеристики трудового процесу
- ❑ Виробниче середовище
- ❑ Умови праці
- ❑ Гігієнічна класифікація праці
- ❑ Безпека праці
- ❑ Гігієна праці
- ❑ Санітарне законодавство про охорону праці

Історія гігієни праці

- Гіппократа, Аристотеля, Лукреція, Овідія, Плінія, Плугарха, Ювенала, Галена (давньоєгипетські та давньокитайські письменники і зведення медичних правил, а також повчань).
- Опис професійної патології першим започаткував Гіппократ (460-377 рр. до н.е.) - склав перелік свинцевих професій та детально описав клінічну картину отруєння свинцем та несприятливий вплив рудникового пилу на гірників.
- 1530 р. - тритомна монографія видатного лікаря і хіміка Парацельса «Про гірські сухоти та інші гірські хвороби» професійні захворювання рудокопів як наслідок дії пилу, сірки, випарів ртуті та інших металів.
- 1556 р. - німецького лікаря, металурга та мінералога Агриколи (Георга Бауера), зокрема його твір «De re metallica», який містить опис захворювань, що виникають у гірників, із викладенням причин їх виникнення та заходів запобігання ним.
- 1556 р. - перша монографія Штокгаузена про свинцеві отруєння
- 1614 р. Мартін Панса (Саксонія), міський лікар, написав книгу про хвороби гірників
- Б. Рамацціні (1633-1714) вперше систематизував дані про вплив умов праці на здоров'я працівників та описав відомі на той час професійні захворювання італійський лікар
- 1700 р. - основна праця «De morbis artificum diatriba» («Роздуми про хвороби ремісників»)
- 1763 - основи гігієни праці у гірничодобувній промисловості заклав основоположник російської науки М.Б. Ломоносов. У трактаті «Первые основания металлургии или рудных дел»
- Розвиток гігієнічної науки і санітарної практики, у тому числі й гігієни праці, наприкінці XIX-початку XX ст. тісно пов'язаний із діяльністю передових земських установ та санітарних організацій

Трудова діяльність

- *Трудова діяльність* – це джерело розвитку суспільства, створення матеріальних, культурних і духовних цінностей, передумова існування як кожної окремої людини, так і людства в цілому.
- У процесі трудової діяльності розвиваються здібності людини, мислення, чуттєве сприйняття світу.

Трудова діяльність

- *З точки зору фізіології* будь-яка трудова діяльність – це витрати фізичної і розумової енергії людини, але ці витрати необхідні і корисні для неї.
- Виконуючи трудові обов'язки, людина працює не лише заради свого блага, а задля блага суспільства в цілому.

Трудова діяльність

- *З економічної точки зору трудова діяльність повинна забезпечувати максимально можливий рівень продуктивності, тому одним із завдань суспільства є забезпечення таких умов її, коли вона не буде спричиняти негативного впливу на здоров'я працюючих, не буде завдавати шкоди оточуючим людям та довкіллю. В ідеалі трудова діяльність повинна надавати людині задоволення і не бути надмірно важкою чи напруженою. Важкість та напруженість праці є одними з головних характеристик трудового процесу.*

Характеристики трудової діяльності

- *Важкість праці* – це характеристика трудового процесу, що відображає переважне навантаження на опорно-руховий апарат і функціональні системи організму (серцево-судинну, дихальну та ін.), що забезпечують його діяльність.
- Важкість праці характеризується фізичним динамічним навантаженням, масою вантажу, що піднімається і переміщується, загальним числом стереотипних робочих рухів, розміром статичного навантаження, робочою позою, ступенем нахилу корпусу, переміщенням в просторі.

Характеристики трудової діяльності

- *Напруженість праці* - характеристика трудового процесу, що відображає навантаження переважно на центральну нервову систему, органи чуттів, емоційну сферу працівника.
- Фактори, що характеризують напруженість праці:
 - Інтелектуальні навантаження
 - Сенсорні навантаження
 - Емоційні навантаження
 - Ступінь монотонності навантажень
 - Режим роботи

Виробниче середовище

- Під час виконання людиною трудових обов'язків на неї діє сукупність фізичних, хімічних, біологічних та соціальних чинників. Ці чинники звуться *виробничим середовищем*.
- Виробниче середовище забезпечує життєдіяльність під час виконання трудових обов'язків, в тому числі і працездатність, але за певних обставин

Гігієна праці

робітник

Виробниче
середовище

Небезпечний фактор робочого середовища

- Фактор середовища і трудового процесу, який може бути причиною гострого захворювання або раптового різкого погіршення здоров'я, смерті

Умови праці

- Сукупність чинників трудового процесу і виробничого середовища, які впливають на здоров'я і працездатність людини під час виконання трудових обов'язків.

Гігієнічна класифікація праці

→ **1 клас** – *оптимальні умови праці* – це умови за яких зберігається не лише здоров'я працюючих, але й створюються передумови для підтримування високого рівня працездатності.

→ **2 клас** – *допустимі умови праці* – характеризуються такими рівнями факторів виробничого середовища і трудового процесу, які не перевищують встановлених гігієнічних нормативів для робочих місць.

→ **3 клас** – *шкідливі умови праці* (4 степені) – характеризуються наявністю шкідливих виробничих факторів, що перевищують гігієнічні нормативи і здатні чинити несприятливий вплив на організм працюючого та його потомство.

→ **4 клас** – *небезпечні (екстремальні) умови праці* – характеризуються факторами виробничого середовища, вплив яких створює високий ризик виникнення важких форм гострих професійних уражень, отруєнь, загрозу для життя.

Безпека праці

- *Під безпекою розуміється стан захищеності особи та суспільства від ризику зазнати шкоди.*
- Люди, знаряддя праці, оточуюче середовище та задачі, поставлені в процесі трудової діяльності, являють собою динамічну систему, зміна в якій будь-якого з компонентів веде до зміни інших, а результуючий вплив на безпеку інколи буває важко оцінити заздалегідь.

Виробничий ризик

- *Виробничий ризик* – це ймовірність ушкодження здоров'я працівника під час виконання ним трудових обов'язків, що зумовлена ступенем шкідливості та/або небезпечності умов праці та науково-технічним станом виробництва.

Гігієна праці

- Гігієна праці — це профілактична дисципліна, що вивчає вплив трудового процесу і навколишнього виробничого середовища на організм працівників з метою розробки санітарно-гігієнічних та лікувально-профілактичних заходів, спрямованих на створення найбільш сприятливих умов праці, забезпечення здоров'я та високого рівня працездатності людей.

Предмет гігієни праці:

1. Вивчення трудових процесів і фізіологічних змін, що ними зумовлені й виникають в організмі особи, яка працює; вивчення працездатності людини і розробка фізіологічних основ раціонального режиму праці та відпочинку.
2. Вивчення впливу фізичних та хімічних факторів виробничого середовища, а також виробничих процесів, устаткування і матеріалів на організм працівників з метою розробки гігієнічних заходів щодо усунення несприятливих наслідків на стан здоров'я.
3. Вивчення стану здоров'я і захворюваності працівників, які в умовах своєї професійно-виробничої діяльності зустрічаються з різними несприятливими факторами, для профілактики професійних захворювань.

Значення гігієни праці

- На основі вивчення особливостей виробничого середовища і його впливу на організм працівників гігієна праці розробляє гігієнічні вимоги до раціонального використання обладнання, гігієнічні норми і правила в галузі оздоровлення умов праці, будування та утримання промислових підприємств; заходи особистої гігієни; пропозиції щодо раціональної організації умов праці та відпочинку.

Завдання гігієни праці

- ✓ вивчення впливу на людину небезпечних і токсичних речовин, що викидаються в навколишнє середовище внаслідок технологічних процесів, роботи устаткування, та розроблення заходів захисту від них;
- ✓ вивчення впливу шуму, вібрації, іонізуючого випромінювання на організм людини і розроблення заходів захисту від цих чинників;
- ✓ вивчення освітленості робочих місць та розробка заходів і засобів з його нормалізації;
- ✓ розробка методів і засобів контролю умов праці;
- ✓ розробка та впровадження індивідуальних засобів захисту;
- ✓ розробка та обґрунтування вимог до санітарно-побутового забезпечення працівників.

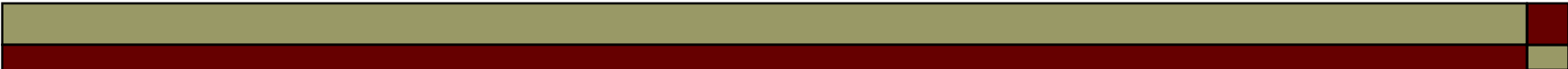
Фундаментальні розділи гігієни праці:

- фізіологія праці, що вивчає зміни функціонального стану організму людини в зв'язку з виробничим процесом і умовами праці;
- психологія праці, яка розглядає психологічні особливості різних видів трудової діяльності в зв'язку з психологічними якостями працюючих;
- токсикологія праці (промислова токсикологія), яка вивчає дію токсичних речовин на організм людини з метою профілактики їх шкідливого впливу в умовах виробництва.

Методи гігієни праці

- ✓ фізичні й хімічні методи - для дослідження умов праці на виробництві та оцінки ефективності оздоровчих заходів;
- ✓ фізіологічні методи - для дослідження змін в організмі, які виникають під впливом умов і характеру праці;
- ✓ клініко-статистичні та санітарно-статистичні методи - для вивчення стану здоров'я та захворюваності працівників.

Застосовують також експериментальні методи дослідження: фізичні, хімічні, біохімічні, патоморфологічні, токсикологічні, психологічні та інші.

Гігієнічне нормування

Гігієнічне регламентування несприятливих чинників довкілля є необхідним в управлінні якістю середовища і у створенні оптимальних гігієнічних умов праці та побуту людей. Гігієна як наука обґрунтовує оптимальні і гранично допустимі параметри чинників навколишнього середовища, які є основою для опрацювання гігієнічних нормативів для повітря населених місць і виробничих приміщень, води і продуктів харчування, будівельних матеріалів, предметів одягу, взуття і т. ін. Ці нормативи запобігають несприятливому впливу навколишнього середовища на здоров'я.

Гігієнічний норматив

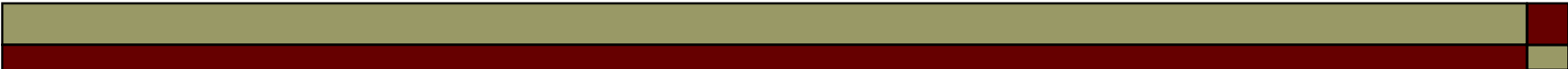
- це чітко визначений діапазон параметрів чинника навколишнього середовища, який є оптимальним або безпечним з точки зору збереження нормальної життєдіяльності і здоров'я людини і виду в цілому.

Теорія гігієнічного нормування ґрунтується на таких принципах (Є.Г.Гончарук):

- 1 Принцип першочерговості медичних показань, коли беруть до уваги тільки особливості впливу шкідливого чинника на організм людини і санітарні умови життя.
- 2 Принцип диференціації біологічних відповідей, коли враховується спектр можливих реакцій організму за видами біологічних відповідей на вплив одного чинника, тобто гігієнічний норматив встановлюється з урахуванням найчутливіших груп населення і повинен бути нижчим за їх захисно-приспосувальні реакції.
- 3 Принцип розподілу об'єктів санітарної безпеки, коли гігієнічні нормативи встановлюють окремо для кожного об'єкта.
- 4 Принцип урахування всіх можливих несприятливих впливів, коли для кожного об'єкта або чинника навколишнього середовища, для якого встановлюється норматив, враховуються всі можливі види несприятливого впливу на середовище і організм людини.
- 5 Принцип пороговості, що враховує межі пристосування організму.
- 6 Принцип залежності ефекту від концентрації (дозы) і часу, що базується на засадах математичного опису закономірностей впливу чинників залежно від концентрації (дозы) і часу.
- 7 Принцип лабораторного експерименту, коли дослідження для визначення порога впливу чинника проводять у лабораторних умовах.
- 8 Принцип агравації, коли проводять вибір найвпливовіших на організм людини чинників навколишнього середовища.
- 9 Принцип відносності гранично допустимих концентрацій (ГДК), що передбачає перегляд ГДК.

Основні об'єкти гігієнічного нормування

- до першої групи належать *чинники антропогенного походження*, які впливають головним чином негативно і не є обов'язковими для нормальної життєдіяльності (пил, шум, вібрація, ультрафіолетове та іонізуюче випромінювання). Для них встановлюють тільки ГДК, ГДР і ГДД.
- до другої групи належать чинники, які певної мірою необхідні для нормальної життєдіяльності (харчові речовини, сонячна радіація, мікроклімат і таке інше) — для них розробляють оптимально, мінімально і максимально допустимі параметри.

Розділи гігієни праці

- *фізіологія праці*
- *психологія праці*
- *токсикологія праці*
- *гігієна праці жінок*
- *гігієна воєнної праці*
- *космічна гігієна,*
- *гігієна сільськогосподарської праці*
- *гігієна праці медичних робітників і т.ін.*

Законодавство про охорону праці

- ❑ Закон України "Про охорону здоров'я населення"
- ❑ Закон України "Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення"
- ❑ ~~Закон України "Про охорону навколишнього середовища"~~
- ❑ **Закон України «Про охорону праці»**
- ❑ **Кодекс законів про працю України, Конституція України.**
- ❑ **Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності»**
- ❑ **Постанови та положення (норми) затверджені Міністерством охорони здоров'я України (наприклад "Положення про медичний огляд працівників певних категорій", "Перелік важких робіт і робіт з шкідливими і небезпечними умовами праці, на яких забороняється застосування праці неповнолітніх"), санітарні правила і норми (Сан ПіН) стосовно окремих факторів виробничого середовища, певних технологічних процесів і конкретних виробництв та інші нормативні документи**
- ❑ **"Гігієнічна класифікація праці за показниками шкідливості та небезпечності факторів виробничого середовища, важкості та напруженості трудового процесу", затверджена МОЗ від 27.12.2001 за № 528**

В системі законодавства щодо гігієни праці ключове місце займає закон України "Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення".

Положення, що мають пряме відношення до захисту здоров'я робітників та службовців найбільш повно висвітлені в ст. 7 "Обов'язки підприємств, установ та організацій". Ця стаття передбачає

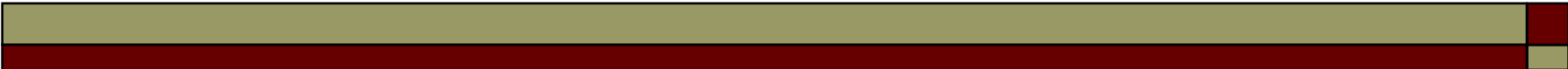
- розробку та здійснення адміністрацією підприємств санітарних та протиепідемічних заходів;
- здійснення в необхідних випадках лабораторного контролю за дотриманням вимог санітарних норм стосовно рівнів шкідливих факторів виробничого середовища;
- інформування органів та установ державної санепідеміологічної служби при надзвичайній події та ситуації, що становлять небезпеку для здоров'я населення;
- відшкодування в установленому порядку працівникам і громадянам збитків, яких завдано їх здоров'ю в результаті порушення санітарного законодавства.

Відповідно до вищезазначеного Закону забезпечення санітарного благополуччя досягається такими основними заходами:

- гігієнічною регламентацією та державною реєстрацією небезпечних факторів навколишнього та виробничого середовища;
- державною санітарно-гігієнічною експертизою проектів,
- технологічних регламентів, інвестиційних програм та діючих об'єктів і обумовлених ними небезпечних факторів на відповідність вимогам санітарних норм;
- включенням вимог безпеки для здоров'я та життя в державні стандарти та іншу нормативно-технічну документацію;
- ліцензуванням видів діяльності, пов'язаних з потенційною небезпекою для здоров'я людей;
- пред'явленню гігієнічно обґрунтованих вимог до проектування, будівництва, розробки, виготовлення та використання нових засобів виробництва та технологій; до житлових та виробничих приміщень, територій, діючих засобів виробництва та технологій;
- обов'язковими медичними оглядами певних категорій населення.

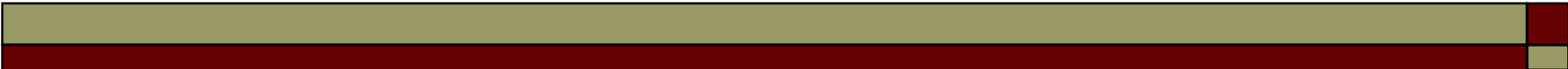
Складовою частиною законодавства в галузі гігієни праці

є постанови та положення (норми) затверджені
Міністерством охорони здоров'я України
(наприклад "Положення про медичний огляд
працівників певних категорій", "Перелік важких робіт
і робіт
зі шкідливими і небезпечними умовами праці, на яких
забороняється застосування праці неповнолітніх"),
санітарні правила і норми (СанПіН) стосовно
окремих факторів виробничого середовища, певних
технологічних процесів і конкретних виробництв та
інші нормативні документи.

У системі заходів із забезпечення безпеки праці важливе місце займають заходи щодо попереджувального і поточного санітарного нагляду.

На етапі попереджувального санітарного нагляду можна досягти значного покращення умов праці її безпеки шляхом заборони виробництва і впровадження в народне господарство високо-токсичних речовин та матеріалів, недосконалого з гігієнічних та ергономічних точок зору обладнання та технологічних процесів, впровадження найбільш досконалих процесів, виробничого устаткування, засобів захисту.

ВИСНОВОК

Таким чином, у лекції розглянуто історію гігієни праці, поняття про трудову діяльність, характеристики трудового процесу, виробниче середовище, умови праці, гігієнічну класифікацію праці, безпеку праці, поняття про гігієну праці та санітарне законодавство про охорону праці

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ

- Охорона праці – визначення, значення для лікувально-профілактичного закладу.
- Основний зміст законів про охорону праці. Закон України “Про охорону праці”.
- Система управління охороною праці у державі, медичній галузі та лікувально-профілактичному закладі.
- Служба охорони праці лікувально-профілактичного закладу: функції, права, організація роботи.
- Атестація робочих місць: значення та порядок проведення.
- Колективний та трудовий договір як складові системи охорони праці в медицині.
- Особливості праці в медичній галузі та лікарів різних спеціальностей.
- Основні заходи та засоби з охорони праці лікарів та допоміжного персоналу.
- Класифікація виробничих шкідливостей.
- Виробничообумовлені та професійні захворювання.
- Гігієнічна класифікація праці.
- Які захворювання вважаються професійними?
- Поняття про групове професійне захворювання.
- У чому полягають відмінності між специфічними та неспецифічними професійними захворюваннями?
- Поняття про гостре та хронічне професійне отруєння.
- Поняття про нещасний випадок на виробництві. Види нещасних випадків.
- Функції лікувально-профілактичного закладу, територіальної санепідстанції та власника підприємства при виникненні випадків гострих і хронічних професійних захворювань, отруєнь і нещасних випадків.
- Документація, що заповнюється при розслідуванні випадків гострих і хронічних професійних захворювань, отруєнь і нещасних випадків.
- Роль лікарів лікувального профілю при організації та проведенні медичних оглядів робітників. Офіційні законодавчі документи, що регламентують правила проведення медичних оглядів робітників.
- Роль попередніх при поступленні на роботу медичних оглядів в попередженні загальних та професійних захворювань.
- Мета проведення періодичних медичних оглядів робітників та етапи їх організації. Правила оформлення відповідної документації.
- Значення результатів періодичних медичних оглядів в оздоровленні умов праці і ліквідації причин, що обумовлюють виникнення професійних захворювань.
- Особливості гігієни праці в сільськогосподарському виробництві (тваринництво, робота на молочно товарній фермі).
- Гігієна праці сільських механізаторів.
- Гігієна праці при роботі з пестицидами.
- Гігієна праці жінок, підлітків, осіб похилого віку та інвалідів.
- Роль лікувально-профілактичного харчування у профілактиці професійних захворювань.
- Значення застосування засобів індивідуального захисту від шкідливих і небезпечних факторів виробничого середовища.

Література

- Кундієв Ю.І., Яворовський О.П., Шевченко А.М. та інш. (2011) Гігієна праці. ВСВ «МЕДИЦИНА». – Режим доступу: <http://opb.org.ua/2334/>
- Гигиена в фармации : Уч. пособие / Л.С. Стрельников, В.В. Чекилкина, О.П. Стрилец и др. – Х.: НФаУ, 2009. – 392 с.
- Гігієна праці і виробнича санітарія. / І.І. Даценко, М.Б. Шегедин, Н.В. Москвяк, О.Ю.Назар. – Київ, «Здоров'я», 2002. – С. 100-102.
- Гігієна та екологія людини. Підручник для студентів вищих медичних закладів / За заг. ред. В.Г.Бардова. – К., 2005. – 719 с.
- <http://zakon3.rada.gov.ua/laws>

Національний фармацевтичний університет
Кафедра Клінічної лабораторної діагностики
Технологія медичного лікування та діагностики

ГІГІЄНІЧНІ ВИМОГИ ДО ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ. ВИРОБНИЧИЙ ТРАВМАТИЗМ. МЕДИКО-САНІТАРНІ ЧАСТИНИ.

Лектор:
доц., к.фарм.н. Должикова О.В.

План лекції

- ✓ **Законодавство про гігієнічні вимоги до підприємств**
- ✓ **Виробничий травматизм. Поняття про травму, нещасний випадок та професійні захворювання**
 - ✓ **Поняття про виробничу травму.**
 - ✓ **Небезпечні та шкідливі виробничі фактори.**
 - ✓ **Поняття про нещасний випадок та професійне захворювання.**
 - ✓ **Причини нещасних випадків.**
 - ✓ **Розслідування та облік нещасних випадків, професійних захворювань і аварій.**
- ✓ **Медико-санітарні частини**

ЗДОРОВІ ТА БЕЗПЕЧНІ УМОВИ ПРАЦІ

**ПРАВИЛЬНИЙ ВИБІР
МАЙДАНЧИКА ДЛЯ
РОЗМІЩЕННЯ
ПІДПРИЄМСТВА**

**РАЦІОНАЛЬНЕ
РОЗТАШУВАННЯ
ВИРОБНИЧИХ,
ДОПОМІЖНИХ ТА
ІНШИХ БУДІВЕЛЬ І
СПОРУД**

ЗАГАЛЬНІ САНІТАРНО-ГІГІЄНІЧНІ ВИМОГИ ДО РОЗМІЩЕННЯ ПІДПРИЄМСТВ, ДО ВИРОБНИЧИХ І ДОПОМІЖНИХ ПРИМІЩЕНЬ

- Створення здорових та безпечних умов праці починається з правильного вибору майданчика для розміщення підприємства та раціонального розташування на ньому виробничих, допоміжних та інших будівель і споруд.
- Вибираючи майданчик для будівництва підприємства, треба враховувати:
 - аерокліматичну характеристику та рельєф місцевості,
 - умови туманоутворення та розсіювання в атмосфері промислових викидів.
 - не можна розміщувати підприємства поблизу джерел водопостачання; на ділянках, забруднених органічними та радіоактивними відходами; в місцях можливих підтоплень тощо
 - при виборі місця розміщення підприємства необхідно врахувати вплив вже існуючих джерел викидів та створюваного ними тла забруднення.

ЗОНУВАННЯ

- ❑ Виробничу зону розташовують з підвітряного боку відносно підсобної та інших зон.
- ❑ Окремі будівлі та споруди розташовуються на майданчику таким чином, щоб у місцях організованого повітрозабору системами вентиляції (кондиціонування повітря) вміст шкідливих речовин у зовнішньому повітрі не перевищував 30% ГДК для повітря робочої зони виробництв.
- ❑ При розташуванні будівель відносно сторін світу необхідно прагнути до створення сприятливих умов для природного освітлення.
- ❑ Відстань між будівлями повинна бути не менше найбільшої висоти однієї з протилежних будівель (щоб вони не затіняли одна одну).

ВИРОБНИЧІ БУДІВЛІ ТА СПОРУДИ

- розташовують за ходом виробничого процесу.
- слід групувати з урахуванням
 - спільності санітарних та протипожежних вимог,
 - споживання електроенергії,
 - руху транспортних та людських потоків.

СНиП 2.09.02-85

- Викладені основні вимоги до будівель виробничого призначення.

ДЕРЖАВНІ САНІТАРНІ ПРАВИЛА ПЛАНУВАННЯ ТА ЗАБУДОВИ НАСЕЛЕНИХ ПУНКТІВ ПІДПРИЄМСТВА

- ➔ окремі будівлі та споруди з технологічними процесами, що є джерелами забруднення навколишнього середовища хімічними, фізичними чи біологічними факторами, при неможливості створення безвідходних технологій повинні відокремлюватись від житлової забудови санітарно-захисними зонами (СЗЗ).
- ➔ розмір санітарно-захисної зони визначають безпосередньо від джерел забруднення атмосферного повітря до межі житлової забудови.
- ➔ джерелами забруднення повітря є:
 - організовані (зосереджені) викиди через труби і шахти;
 - розосереджені - через ліхтарі промислових споруд;
 - неорганізовані - відкриті склади та підвали, місця завантаження, місця для збереження промислових відходів.
- ➔ озеленення повинно складати не менше 10... 15% загальної площі підприємства

ВИДИ ШКІДЛИВИХ ПІДПРИЄМСТВ

I-III клас

- підприємства хімічної та металургійної промисловості, деякі підприємства по видобутку руди, виробництву будівельних матеріалів

IV клас

- поряд з підприємствами хімічної та металургійної промисловості, відносяться підприємства металооброблювальної промисловості з чавунним (в кількості до 10000 тон/рік) та кольоровим (в кількості до 100 тон/рік) литвом, ряд підприємств по виробництву будівельних матеріалів, обробці деревини, багато підприємств текстильної, легкої, харчової промисловості.

V клас

- крім деяких виробництв хімічної та металургійної промисловості, відносяться підприємства металооброблювальної промисловості з термічною обробкою без ливарних процесів, великі друкарні, меблеві фабрики

РОЗМІРИ САНІТАРНО-ЗАХИСНИХ ЗОН ВІДПОВІДНО ДО КЛАСУ ШКІДЛИВОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

I клас	• 1000 м
II клас	• 500 м
III клас	• 300 м
IV клас	• 100 м
V клас	• 50 м

ВИРОБНИЧІ ПРИМІЩЕННЯ

□ При плануванні необхідно:

- враховувати санітарну характеристику виробничих процесів
- дотримуватись норм корисної площі для працюючих
- дотримуватись нормативів площ для розташування устаткування і необхідної ширини проходів, що забезпечують безпечну роботу та зручне обслуговування устаткування

□ На одного працівника згідно з санітарними нормами:

- об'єм виробничих приміщень повинен складати не менше 15 м³
- площа приміщень - не менше 4,5 м²

ПАРАМЕТРИ ВИРОБНИЧИХ ПРИМІЩЕНЬ

- Висота:
 - має бути не менше 3,2 м,
 - для приміщень енергетичного та складського господарства - 3 м.
- Відстань від підлоги до конструктивних елементів перекриття - 2,6 м.
- Галереї, містки, сходи і майданчики:
 - повинні бути завширшки не менше 1 м
 - загороджені поруччями висотою 1 м
 - внизу повинні мати бортики висотою 0,2 м.

ПАРАМЕТРИ ВИРОБНИЧИХ ПРИМІЩЕНЬ

- Всі майданчики, які розташовані на висоті понад 260 мм від підлоги повинні мати поруччя.
- Санітарні металеві сходи для обслуговування обладнання встановлюються під кутом, що не перевищує 45° з відстанню між сходинками 230-260 мм і шириною сходів 250-300 мм.
- Для обслуговування обладнання, котре відвідується 1-2 рази на зміну і яке розташоване на майданчиках з різницею у відмітках не більше 3 м, допускається кут нахилу сходів 60° .
- Поруччя фарбують у жовтий (червоний) колір, а стояки - у білий. Сходи виготовляються ребристими або із смугастої сталі.
- Ширина виходів з приміщень має бути не меншою 1 м, висота - 2,2 м. При русі транспорту через двері їх ширина повинна бути на 0,8 м більше з обох боків габариту транспорту.
- Підлоги виробничих приміщень повинні бути зносостійкими, теплими, неслизькими, щільними, легко очищуватись, а в деяких цехах та дільницях - волого-, кислото- та вогнестійкими. Через підлогу в інші приміщення не повинні проникати вода, мастила, шкідливі речовини, гази.

ДОПОМІЖНІ ПРИМІЩЕННЯ

1 група

- **санітарно-побутові** (гардеробні, душові, умивальні, вбиральні, кімнати особистої гігієни жінок, відпочинку, паління та ін.)

2 група

- **медичні** (медпункти, поліклініки, профілакторії)

3 група

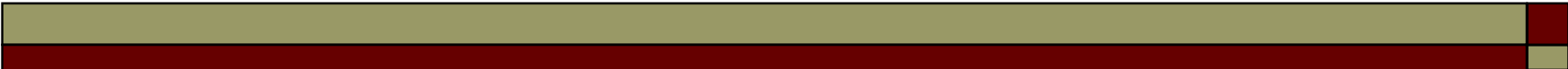
- **громадського харчування** (їдальні, буфети, кімнати для прийняття їжі)

4 група

- **культурного обслуговування** (бібліотеки, зали засідань, спортзали)

5 група

- **адміністративні** (заводоуправління, цехові контори) та конструкторські бюро

ДОПОМІЖНІ ПРИМІЩЕННЯ

Допоміжні приміщення різного призначення, як правило, розташовують разом, в одній будівлі та в місцях з найменшим впливом шуму, вібрації та інших шкідливих факторів.

СНиП 2.09.04-87

Викладені вимоги щодо складу, розміщення, розмірів та обладнання допоміжних приміщень

САНІТАРНО-ПОБУТОВІ ПРИМІЩЕННЯ

- Санітарно-побутові приміщення необхідно розташовувати з максимальним наближенням до робочих місць, щоб не було зустрічних потоків людей, а також переходів через виробничі приміщення зі шкідливими виділеннями, неопалювані частини будівлі та відкриті простори.
- Розрахунок санітарно-побутових приміщень проводиться в залежності від санітарної характеристики виробничих процесів та кількості працюючих в найбільш чисельну зміну.

ВИРОБНИЧІ ПРОЦЕСИ

ВІДПОВІДНО ДО САНІТАРНОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ

1 група

- (має три підгрупи) відносяться виробничі процеси, що проходять при нормальних метеорологічних умовах та при відсутності шкідливих газів та пилових виділень

2 група

- (має п'ять підгруп) відносяться виробничі процеси, що проходять при несприятливих метеорологічних умовах або пов'язані з виділенням пилу чи напруженою фізичною роботою

3 група

- (має чотири підгрупи) відносяться процеси, що характеризуються наявністю різко виражених шкідливих факторів

4 група

- відносяться процеси, що вимагають особливого режиму для забезпечення якості продукції, а саме: пов'язані з переробкою харчових продуктів, виробництвом стерильних матеріалів, що вимагають особливої чистоти

КОЖНА З НИХ - ЩЕ НА 2-5 ПІДГРУП

ДОПОМІЖНІ ПРИМІЩЕННЯ

- Розташування, розміри, обробка тощо допоміжних приміщень обумовлюються цілою низкою санітарних вимог.

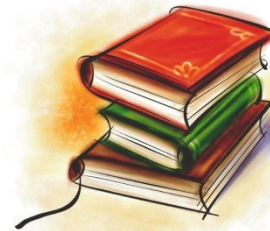
Вбиральні розташовують, як правило, на кожному поверсі на відстані не більше 75 м від найбільш віддаленого робочого місця, а душові слід влаштовувати в кімнатах, суміжних з гардеробними біля внутрішніх стін.

- Виробничі приміщення повинні бути обладнані системами виробничого, протипожежного та господарсько-питтєвого водопроводів, господарсько-побутовою та виробничою каналізацією.

Виключення складають невеликі виробництва (з кількістю до 25 чоловік в зміну), що розміщені в районах без центральної системи водопроводу та каналізації.

- При проектуванні систем водопостачання та каналізації необхідно впроваджувати найбільш прогресивну технологію і устаткування для підготовки та подачі води, відведення та очистки промислових стоків, забезпечувати найменшу забрудненість стічних вод, можливість утилізації та використання відходів виробництва.

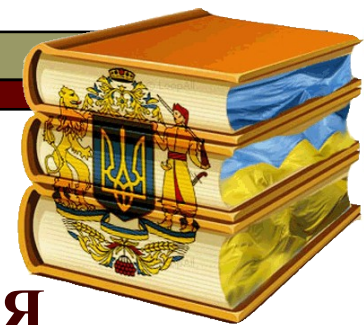
НОРМАТИВИ

- Норма витрат води на пиття та побутові потреби для цехів зі значним надлишком тепла на одну людину в одну зміну повинна складати 45 л, а в інших цехах та відділеннях - 25 л.
- В проходах між цехами, вестибюлях, приміщеннях для відпочинку необхідно передбачати фонтанчики чи установки з газованою водою. В гарячих цехах повинні бути передбачені місця площею 2-3 м² для установок з охолодженою підсоленою газованою водою (5 г солі на 1 л води).
- Відстань від найбільш віддаленого робочого місця до пристроїв питтєвого водопостачання не повинна перевищувати 75 м. Не допускається з'єднання мереж господарсько-питтєвого водопроводу з мережами спеціальних виробничих та протипожежних водопроводів, що подають непиттєву воду.
- Всі стічні води спускаються в міську каналізаційну систему. Зливання в каналізаційну мережу відпрацьованих розчинів кислот, лугів, електролітів та інших хімічних речовин допускається лише після їх нейтралізації та очищення. Забороняється зливати в каналізаційну мережу толуол, ацетон, бензин, мінеральні мастила.
- На дільницях шліфування, полірування та при застосуванні мокрих способів обробки пилових матеріалів стічні води повинні надходити до системи загальної каналізації через відстійники. На окремих дільницях каналізаційних мереж необхідно розташовувати пристрої для вловлювання нафтопродуктів.

ОСНОВНІ ЗАКОНИ УКРАЇНИ

ГІГІЄНА ВИРОБНИЦТВ ТА ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

1. “Про охорону навколишнього природного середовища” (1991, 1995);
2. “Про охорону праці” (1992);
3. “Про забезпечення санітарного та епідеміологічного благополуччя населення” (1994);
4. Кодекс законів про охорону праці (КЗОП, 1992);
5. Основи законодавства України про охорону здоров'я (1992) – мікроклімат, шум, повітря тощо;
6. «Про питну воду та питне водопостачання» (2002);
7. Система НАССР – викладено стандартні санітарні процедури
8. Кодекс міжнародних норм та правил з питань гігієни харчових виробництв САС/RCP 1-1969, Rev/4-2003
9. ВООЗ

ЗАКОН УКРАЇНИ

“Про забезпечення санітарного та
епідемічного благополуччя населення”
прийнятий Верховною Радою 24.02.1994 р.

“Громадяни мають право на: ... безпечні для здоров’я
умови праці; відшкодування шкоди, завданої їй
здоров’ю; ... обов’язкові медичні огляди.”

Законом передбачено усунення від роботи осіб, які
ухиляються від обов’язкових медичних оглядів і
щеплень.

ЗАКОН УКРАЇНИ

«Про охорону праці»
прийнятий Кабінетом Міністрів у 1992 р.

передбачає створення належних санітарно-гігієнічних умов на виробництві, запобігання причин **травматизму**, профзахворювань і отруєнь, зниження дії шуму, вібрації, інших шкідливостей, очистку і знешкодження відходів тощо.

1. ПОНЯТТЯ ПРО ВИРОБНИЧУ ТРАВМУ

Виробничою називають травму, якої зазнав працівник на виробництві і яка пов'язана з виконанням виробничого завдання. Здебільшого вона виникає внаслідок недодержання вимог безпеки праці.

Вимоги безпеки праці - це вимоги, які встановлюються законодавчими актами, нормативно-технічною документацією, правилами і інструкціями, виконання яких забезпечує безпеку праці. Вимоги безпеки праці стосуються виробничого процє

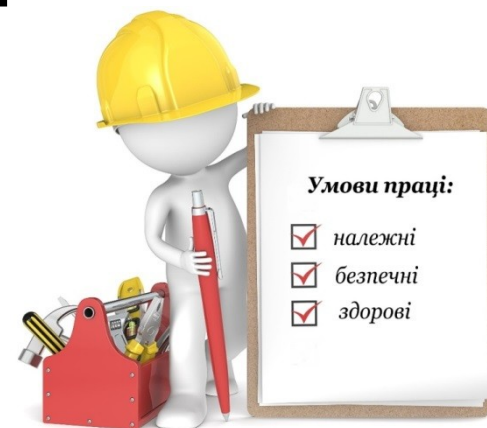

2. НЕБЕЗПЕЧНІ ТА ШКІДЛИВІ ВИРОБНИЧІ ФАКТОРИ

Аналіз причин виробничого травматизму свідчить, що від 33 до 47% нещасних випадків щорічно відбуваються внаслідок наявності небезпечних та шкідливих виробничих факторів.

Небезпечний виробничий фактор - це виробничий фактор, дія якого на працюючого в певних умовах приводить до травми або іншого погіршення здоров'я.

Шкідливий виробничий фактор - це виробничий фактор, дія якого на працюючого приводить до захворювання або зниження працездатності.

НЕБЕЗПЕЧНІ ТА ШКІДЛИВІ ВИРОБНИЧІ ФАКТОРИ ПОДІЛЯЮТЬСЯ НА 4 КЛАСИ

ФІЗИЧНІ

ХІМІЧНІ

БІОЛОГІЧНІ

ПСИХОФІЗІОЛОГІЧНІ

ДО ФІЗИЧНИХ ФАКТОРІВ НАЛЕЖАТЬ

рухомі машини та механізми;

невідповідність нормам мікроклімату в робочій зоні;

підвищений рівень шуму, вібрацій, ультразвуку, електромагнітних та іонізуючих випромінювань;

недостатня освітленість робочої зони тощо.

До хімічних факторів відносять

шкідливі для організму людини речовини: загальнотоксичні, подразнюючі, канцерогенні (що викликають пухлини), сенсibiliзуючі (що викликають алергічні захворювання), мутагенні (що впливають на статеві клітини організму).

Окрім того до них відносяться агресивні рідини, які можуть викликати гострі та хронічні захворювання шкіри: кислоти, луги, лаки, розчинники, епоксидні смоли тощо.

Хімічні фактори розділяють

1) по характеру дії на організм людини (токсичні, викликаючі подразнення, сенсibiliзуючі, канцерогенні, мутагенні);

2) по шляху проникнення в організм людини через: органи дихання, шлунково-кишковий тракт, шкіряний покрив та слиzystу оболонку.

До **біологічних факторів** відносять патогенні мікроорганізми (бактерії, віруси, спірохети, гриби) та макроорганізми (рослини та тварини).

До **психофізіологічних факторів** відносять:

- а) фізичні перевантаження: статичні і динамічні;
- б) нервово-психічні перевантаження: розумова перенапруга, монотонність праці, емоційні перевантаження.

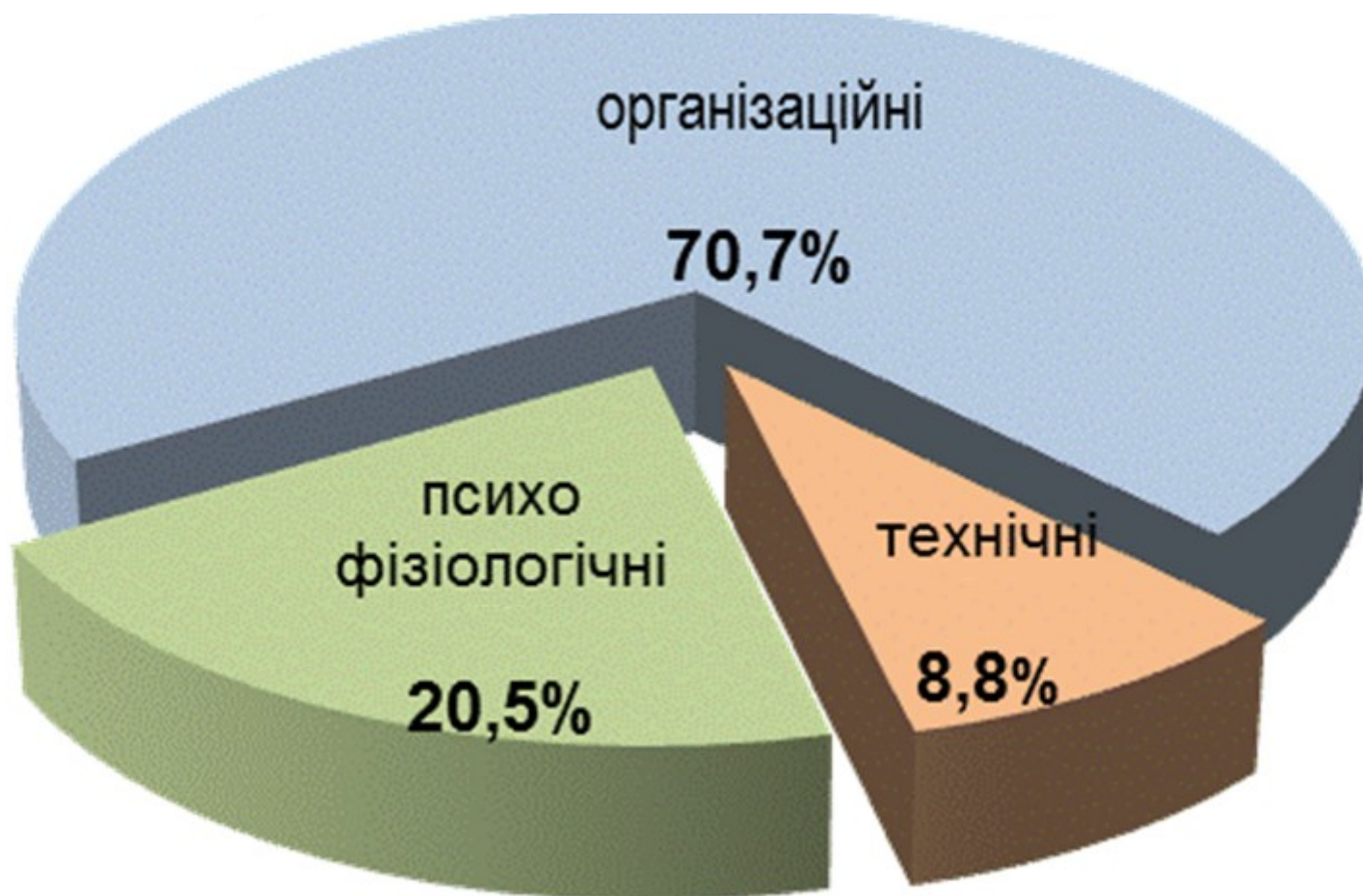
3. ПОНЯТТЯ ПРО НЕЩАСНИЙ ВИПАДОК ТА ПРОФЕСІЙНІ ЗАХВОРЮВАННЯ

Нещасний випадок - це обмежена в часі подія або раптовий вплив на працівника небезпечного виробничого фактора чи середовища, що сталися у процесі виконання ним трудових обов'язків, внаслідок яких заподіяно шкоду здоров'ю або настала смерть.

До професійного захворювання належить захворювання, що виникло внаслідок професійної діяльності застрахованого та зумовлюється виключно або переважно впливом шкідливих речовин і певних видів робіт та інших факторів, пов'язаних з роботою.

Професійне отруєння - це окремий випадок професійного захворювання. Отруєння може бути гострим, тобто таким, що сталося в результаті одноразового впливу на людину великої дози отруйної речовини, і хронічним, тобто таким, що розвивалося протягом тривалого часу, наприклад кількох років, внаслідок систематичного впливу порівняно малих доз шкідливих речовин.

4. ПРИЧИНИ НЕЩАСНИХ ВИПАДКІВ

ПРИЧИНИ НЕЩАСНИХ ВИПАДКІВ

ОРГАНІЗАЦІЙНІ

- відсутність або неякісне проведення навчання з питань охорони праці;
- відсутність контролю;
- порушення вимог інструкцій, правил, норм, стандартів;
- невиконання заходів щодо охорони праці;
- порушення технологічних регламентів, правил експлуатації устаткування, транспортних засобів, інструменту;
- порушення норм і правил планово-попереджувального ремонту устаткування;
- недостатній технічний нагляд за небезпечними роботами;
- використання устаткування, механізмів та інструменту не за призначенням.

ПРИЧИНИ НЕЩАСНИХ ВИПАДКІВ

ТЕХНІЧНІ:

- несправність виробничого устаткування, механізмів, інструменту;
- недосконалість технологічних процесів;
- конструктивні недоліки устаткування, недосконалість або відсутність захисних загороджень, запобіжних пристроїв, засобів сигналізації та блокування.

ПСИХОФІЗІОЛОГІЧНІ:

- помилкові дії внаслідок втоми працівника через надмірну важкість і напруженість роботи;
- монотонність праці;
- хворобливий стан працівника;
- необережність;
- невідповідність психофізіологічних чи антропометричних даних працівника використовуваній техніці чи виконуваній роботі.

НЕЩАСНІ ВИПАДКИ


```
graph TD; A[НЕЩАСНІ ВИПАДКИ] --> B[ВИРОБНИЧОГО ХАРАКТЕРУ]; A --> C[НЕВИРОБНИЧОГО ХАРАКТЕРУ<br/>(СКЛАДАЄТЬСЯ<br/>АКТ ФОРМИ НТ)]; B --> D[ПОВ'ЯЗАНІ З<br/>ВИРОБНИЦТВОМ<br/>(СКЛАДАЄТЬСЯ<br/>АКТ ФОРМИ Н-1)]; B --> E[НЕПОВ'ЯЗАНІ З<br/>ВИРОБНИЦТВОМ<br/>(СКЛАДАЄТЬСЯ<br/>АКТ ФОРМИ НПВ)];
```

ВИРОБНИЧОГО ХАРАКТЕРУ

**НЕВИРОБНИЧОГО
ХАРАКТЕРУ
(СКЛАДАЄТЬСЯ
АКТ ФОРМИ НТ)**

**ПОВ'ЯЗАНІ З
ВИРОБНИЦТВОМ
(СКЛАДАЄТЬСЯ
АКТ ФОРМИ Н-1)**

**НЕПОВ'ЯЗАНІ З
ВИРОБНИЦТВОМ
(СКЛАДАЄТЬСЯ
АКТ ФОРМИ НПВ)**

НЕЩАСНИЙ ВИПАДОК НЕВИРОБНИЧОГО ХАРАКТЕРУ

Під ним слід розуміти не пов'язані з виконанням трудових обов'язків травми, у тому числі отримані внаслідок заподіяних тілесних ушкоджень іншою особою, отруєння, самогубства, опіки, обмороження, утоплення, ураження електричним струмом, блискавкою, травми, отримані внаслідок стихійного лиха, контакту з тваринами тощо (далі - нещасні випадки), які призвели до ушкодження здоров'я або смерті потерпілих.

НЕЩАСНІ ВИПАДКИ НЕВИРОБНИЧОГО ХАРАКТЕРУ

Нещасні випадки розслідуються незалежно від того, чи був потерпілий у стані алкогольного або наркотичного сп'яніння. За результатами розслідування складається акт за формою НТ.

Голова комісії – посадова особа, яку визначає керівник організації.

Члени комісії – керівник відповідного структурного підрозділу;
представник профспілки, членом якої є потерпілий;
представник комісії із загальнообов'язкового державного соціального страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності

Дія ПРАЦІВНИКА і КЕРІВНИКА

ПРИ НЕЩАСНОМУ ВИПАДКУ НЕВИРОБНИЧОГО ХАРАКТЕРУ

Потерпілий надає Керівнику :

- ➔ Листок непрацездатності або Довідку лікув.- проф. закладу;
- ➔ Заяву та Пояснення про обставини нещасного випадку.

КЕРІВНИК призначає комісію з розслідування нещасного випадку

Комісія:

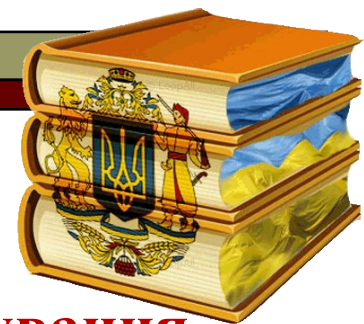
ГОЛОВА – посадова особа, інженер з охорони праці;

ЧЛЕНИ КОМІСІЇ:

- керівник структурного підрозділу;
- голова профспілки.

КОМІСІЯ складає АКТ за формою НТ, один примірник АКТу надається комісії з соц.страхування, другий зберігається за місцем роботи протягом 45 років.

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування

Розділ IV

ЗАГАЛЬНООБОВ'ЯЗКОВЕ ДЕРЖАВНЕ СОЦІАЛЬНЕ СТРАХУВАННЯ У ЗВ'ЯЗКУ З ТИМЧАСОВОЮ ВТРАТОЮ ПРАЦЕЗДАТНОСТІ

Стаття 23. Підстави для відмови в наданні допомоги по тимчасовій непрацездатності

1. Допомога по тимчасовій непрацездатності не надається:

- 1) у разі одержання застрахованою особою травм або її захворювання при вчиненні нею злочину;**
- 2) у разі навмисного заподіяння шкоди своєму здоров'ю з метою ухилення від роботи чи інших обов'язків або симуляції хвороби;**
- 3) за час перебування під арештом і за час проведення судово-медичної експертизи;**
- 4) за час примусового лікування, призначеного за постановою суду;**
- 5) у разі тимчасової непрацездатності у зв'язку із захворюванням або травмою, що сталися внаслідок алкогольного, наркотичного, токсичного сп'яніння або дій, пов'язаних з таким сп'янінням;**
- 6) за період перебування застрахованої особи у відпустці без збереження заробітної плати, творчій відпустці, додатковій відпустці у зв'язку з навчанням.**

МЕДИКО-САНІТАРНА ЧАСТИНА (МЕДСАНЧАСТИНА, МСЧ)

МСЧ - комплекс лікувально-профілактичних закладів по наданню медичної допомоги робітникам і службовцям промислового підприємства. (комплекс лікувально-профілактичних установ, які обслуговують робітників і службовців промислових підприємств, новобудов, шахт, радгоспів і ін.)

МСЧ організується, як правило, на великих підприємствах. Ця форма обслуговування наближає медичну допомогу до місця роботи; поряд з допомогою з боку загальної територіальної медичної мережі за місцем проживання робітники отримують медичну допомогу на самому виробництві.

МСЧ можуть бути різної структури і потужності. В цілях розвитку спеціалізованих видів медичної допомоги за останнім часом практикується організація великих МСЧ для обслуговування декількох підприємств.

ОСНОВНЕ ЗАВДАННЯ МСЧ

- полягає в наданні кваліфікованої медичної допомоги і проведення профілактичних, оздоровчих заходів на підприємстві.

МСЧ

- Наближає медичну допомогу до місця роботи.
- Забезпечує можливість лікарям вивчати виробничі умови, виявляти причини захворюваності і травматизму, розробляти і проводити спільно з адміністрацією підприємства і профспівковою організацією санітарно-профілактичні та лікувальні заходи по зниженню захворюваності і оздоровлення умов праці.
- МСЧ організуються на підприємствах з числом робітників і службовців від 4000 чоловік і більше, а на підприємствах вугільної, нафтової, нафтопереробної, гірничорудної та хімічної промисловості – від 2000 чоловік.

СКЛАД МСЧ

- **ПОЛІКЛІНІКА** - це основний заклад медсанчастини, де проводиться прийом лікарями за основними спеціальностями
- **СТАЦІОНАР**
- **ФЕЛЬДШЕРСЬКІ (СЕСТРИНСЬКІ) ЗДОРОВПУНКТИ** в основних цехах підприємства
- **НІЧНІ САНАТОРІЇ-ПРОФІЛАКТОРІЇ**
- Великі МСЧ мають у штатах **САНІТАРНОГО ЛІКАРЯ**
- Великі МСЧ мають у штатах **САНІТАРНО-ГІГІЄНІЧНУ ЛАБОРАТОРІЮ**

ФУНКЦІЇ МСЧ

- Всі ці установи працюють під керівництвом головного лікаря - начальника медсанчастини, який призначається відповідним здоровідділом.
- Медсанчастини надають робітникам і службовцям поліклінічну та стаціонарну допомогу; при відсутності стаціонару госпіталізують хворих в територіальні лікарні.
- Органи охорони здоров'я закріплюють за медико-санітарною частиною місця в цих лікарнях.
- МСЧ розробляють аварійний план на випадок аварії на підприємстві і створюють недоторканий аварійний запас медикаментів, **перев'язувального матеріалу** і т. п.
- Робітники в МСЧ обслуговуються за цеховим принципом: до цехів із загальною кількістю робочих близько 2 тис. прикріплюється цеховий лікар-терапевт, який поряд з лікуванням цих робітників у поліклініці МСЧ організовує і проводить профілактичну роботу в прикріплених цехах, де повинен бути не менше одного робочого дня на тиждень.

ЦЕХОВИЙ ЛІКАР

(обов'язки)

- За фахом терапевт, надає лікувальну допомогу в поліклініці або амбулаторії робочим прикріплених до нього цехів і проводить профілактичну роботу безпосередньо в цехах, де він повинен бути не менше одного робочого дня на тиждень
- Вивчає умови праці робітників, виявляє несприятливі виробничі фактори та фактори зовнішнього середовища, які можуть бути причиною захворюваності і травматизму і вживає заходів до їх усунення.
- Разом з середніми медпрацівниками МСЧ стежать за санітарним станом цехів і робочих місць, а також їдалень, душових тощо, проводять санітарно-просвітницьку роботу, беруть участь у підготовці санітарного активу, проводять профілактичні щеплення.
- Систематично аналізує захворюваність з тимчасовою втратою працездатності за окремими професіями; проводить періодичні медичні огляди робітників, які контактують з різними токсичними речовинами, а також робочих підлітків для раннього виявлення можливих профзахворювань, своєчасного лікування та правильного працевлаштування.
- Всі лікарі-спеціалісти медсанчастини: хірурги, акушери-гінекологи та ін. працюють за цеховим принципом дільничного.
- Вивчають причини захворюваності і травматизму, вплив умов праці на працюючих, вишукують шляхи профілактики травматизму, гнійничкових захворювань, обстежують роботу цехових здоровпунктів, проводять санітарно-просвітницьку роботу.

РОБОТА МСЧ

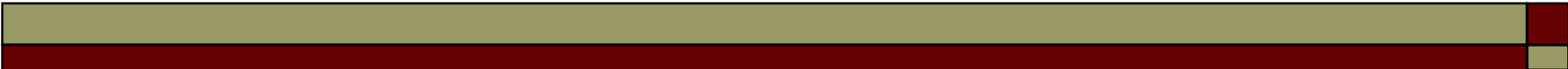
- В роботі МСЧ найважливіше значення має диспансеризація, правильне здійснення якої відіграє велику роль у профілактиці захворюваності з тимчасовою втратою працездатності.
- Дуже важливим у роботі медсанчастини є єдиний комплексний план оздоровчих заходів, у складанні і виконанні якої беруть участь дирекція підприємства, фабрично-заводський комітет, медико-санітарна частина і районна санітарно-епідеміологічна станція. У цьому плані передбачаються оздоровчі заходи, що виконуються адміністрацією підприємства (наприклад, сантехнічного характеру - поліпшення вентиляції, опалення, освітлення й ін), профорганізацією (розробка планів житлового будівництва, дієтхарчування, санаторно-курортну допомогу та ін), медсанчастини (організація медичної допомоги, зокрема профілактичні щеплення, диспансеризація, періодичні медогляди, сан. просвітництво).

МЕДИЧНА ДОПОМОГА НА ПІДПРИЄМСТВІ

- ❑ Медична допомога при травмах забезпечується на підприємстві цілодобово.
- ❑ Перша допомога повинна бути максимально наближена до місця роботи.
- ❑ У великих цехах, що мають цехові фельдшерські або лікарські здоровпункти, медична допомога постраждалим надається безпосередньо здравпунктами, які працюють цілодобово.
- ❑ В інших цехах для надання першої долікарської допомоги при травмах в кожній зміні організовуються санітарні пости з робітників, навчених правилам надання першої долікарської допомоги (накладання шин, стерильної пов'язки, кровоспинного джгута, транспортування потерпілого тощо).
- ❑ У віданні санітарного поста знаходяться цехова аптечка, носилки, шини.
- ❑ Робітників, які працюють поодиноці або невеликими групами на значній відстані від медичного пункту (в шахтах, на лісозаготівлях, трактористів і комбайнерів на полях і т. д.), навчають правилам самодопомоги і взаємодопомоги, забезпечують індивідуальними пакетами.

ВИСНОВОК

Таким чином, у лекції розглянуто законодавство про гігієнічні вимоги до підприємств, поняття про виробничий травматизм, поняття про травму, нещасний випадок та професійні захворювання, поняття про виробничу травму, небезпечні та шкідливі виробничі фактори, поняття про нещасний випадок та професійне захворювання, причини нещасних випадків, розслідування та облік нещасних випадків, професійних захворювань і аварій, медико-санітарні частини.

Питання для самостійної роботи

- Розглянути та опрацювати законодавчу базу з питань медичної допомоги на підприємстві
- Гігієнічні вимоги до підприємств.
- Основні принципи організації медичного обслуговування працівників промислових, будівельних, транспортних підприємств і організацій.
- Форми організації медичного обслуговування працівників підприємств у залежності від їх кількості, від особливостей виробництва та виробничих шкідливостей.
- Медико-санітарна частина (МСЧ) підприємств, обґрунтування її організації згідно «Положення про МСЧ».
- Положення про лікаря дільничного терапевта цехової лікарської дільниці.
- Інструкція про фельдшерський (сестринський) пункт охорони здоров'я (медичний пункт).
- Організаційно-штатна структура МСЧ у залежності від кількості працівників підприємства, шкідливості та небезпечності виробництва.
- Нові форми медичного обслуговування працівників підприємств в умовах ринкової економіки.
- Об'єднані МСЧ.
- Особливості медичного обслуговування працівників малих підприємств.
- Основні завдання та форми роботи МСЧ, лікарських, фельдшерських медичних пунктів, регіональних медичних закладів по медичному обслуговуванню виробничих підприємств.
- Обов'язкові запобіжні та періодичні огляди робітників, організація їх проведення, оформлення облікової та звітної документації.
- Організація і форми роботи лікарсько-соціальних експертних комісій (МСЕК), лікарсько-контрольних комісій (ЛКК), лікарсько-трудових експертних комісій (ЛТЕК).

Література

- Кундієв Ю.І., Яворовський О.П., Шевченко А.М. та інш. (2011) Гігієна праці. ВСВ «МЕДИЦИНА». – Режим доступу: <http://opb.org.ua/2334/>
- Гигиена в фармации : Уч. пособие / Л.С. Стрельников, В.В. Чекиткина, О.П. Стрилец и др. – Х.: НФаУ, 2009. – 392 с.
- Гігієна праці і виробнича санітарія. / І.І. Даценко, М.Б. Шегедин, Н.В. Москвяк, О.Ю.Назар. – Київ, «Здоров'я», 2002. – С. 100-102.
- Гігієна та екологія людини. Підручник для студентів вищих медичних закладів / За заг. ред. В.Г.Бардова. – К., 2005. – 719 с.
- Безпека праці: ергономічні та естетичні основи: Навч. Посіб./С.О. Апостолук, В.С. Джигирей, А.С. Апостолук та ін.. – 2-ге вид., стер. – К.: Знання, 2007. – 215 с.
- Ганзюк М.П., Желібо Є.П., Халімовський М.О. Основи охорони праці: Підручник. 4-е вид./За ред. М.П. Ганзюка. – К.: Каравела, 2008. – 384 с.
- Гогіташвілі Г.Г., Лапін В.М. Основи охорони праці: Навч.посіб. – 4-те вид., випр.. і доп. – К.: знання, 2008. – 302
- <http://zakon3.rada.gov.ua/laws>
- Общая гигиена. Пропедевтика гигиены. Учебник. / Е.И.Гончарук, Ю.И.Кундиев, В.Г.Бардов и др. – К.: Вища школа, 2000. – С. 242-307, 333-344, 397-416, 428-458, 488-511, 593-624.
- Даценко І.І., Габович Р.Д.. Профілактична медицина. Загальна гігієна з основами екології. Навчальний посібник. – К.: Здоров'я, 1999. – С.3-34, 437-566.
- Гігієна праці: Підручник /А.М.Шевченко, О.П.Яворовський, Г.О.Гончарук та ін.: За ред.проф. А.М.Шевченка. – К., Інфотекс, 2000.- С. 26-91.
- Пивоваров Ю.П., Гоева О.Э., Величко А.А. Руководство к лабораторным занятиям по гигиене. – М.: Медицина, 1983. – С.140-185.
- Руководство к практическим занятиям по гигиене труда / Под ред. А.М.Шевченко.-К., 1986.- С. 5-53.
- Габович Р.Д., Познанский С.С., Шахбазян Г.Х. Гигиена. – К., 1984. – С. 189 – 242.
- Маленький В. П. Професійні хвороби.: Навчальний посібник для ВМНЗ IV р.а. - <https://books.google.com.ua/>

Дякую за увагу!